

Information om hantering av kunders säkerhetskrav och derivatclearing via Nasdaq

Bakgrund

Enligt EU-förordning nr 648/2012 OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister ("EMIR") ska Handelsbanken i sin egenskap av clearingmedlem hos Nasdaq Clearing AB ("Nasdaq Clearing") bl.a. tillhandahålla information om Nasdaq Clearings säkerhetsmodell och Handelsbankens hantering av säkerheter. Banken ska även informera om möjlighet att välja mellan samlingskonto och enskild kundseparering¹. Härutöver ska banken tillhandahålla information om nämnda två clearingmodeller, inklusive deras olika risker, egenskaper, skydds nivåer och priser. Banken ska också informera sina clearingkunder om i vilken utsträckning som Nasdaq Clearings rutiner för fallissemang² respektive återhämtningsplaner påverkar dem³ och vilka kostnader/förluster som det kan medföra för en clearingkund.

I avsnitt A. beskrivs hur Handelsbanken hanterar säkerhetskrav (marginalkrav) kopplade till kunders clearing av derivatkontrakt samt vilka situationer som kan leda till att ytterligare säkerheter behöver ställas. I avsnitt B. finns övergripande information om clearing och hur banken hanterar clearing av derivatkontrakt för kunders räkning hos Nasdaq Clearing. I avsnitt B. finns också information om risker med clearing och om olika parter fallissemang. I avsnitt C. finns information om bankens avgifter för clearing eller länkar till aktuell information. Prisinformation finns också under avsnitt B.

A. Hantering av kunders säkerhetskrav för derivat som hanteras via Nasdaq Clearing

Ställande av säkerheter

Handelsbanken tillämpar samma individuella säkerhetskrav mot sina clearingkunder som Nasdaq Clearings individuella säkerhetskrav för clearing av kundtransaktioner. Handelsbanken tillämpar även vanligtvis de belåningsgrader för värdering av ställda säkerheter som Svenska Bankföringen och Svensk värdepappersmarknad rekommenderar. Ställda säkerheter, utom medel på konto i svenska kronor, har ett riskvärdeavdrag, s.k. haircut, för att ta höjd för eventuella prisrörelser.

Handelsbanken kan dock avvika från nämnda rekommendationer för värdering av säkerheter. Det kan t.ex. komma att ske pga. av marknadssituationen eller bedömning av en clearingkunds återbetalningsförmåga eller kreditvärdighet.

Säkerheter ställs för att säkerställa (i förväg) att den som har en betalnings- eller leveransskyldighet enligt sitt derivatkontrakt fullföljer sitt åtagande i enlighet med derivatkontraktet. Krav på ställande av säkerheter gäller både initialt och löpande under derivatkontrakts löptid. Derivatkontrakt värderas löpande och dagligen enligt olika parametrar som tar höjd för ett derivatkontrakts potentiella värde- och prisutveckling. Ställda säkerheter ska räcka för att fullgöra kontraktets skyldigheter även vid kraftiga prisrörelser. Om inte clearingkundens ställda säkerheter, med avdrag för haircut, motsvarar säkerhetskravet kommer Handelsbanken att begära in ytterligare säkerheter. Om inte säkerheter ställs kan banken komma att tvångsstänga clearingkundens kontrakt för att undanröja säkerhetsbristen.

¹ Handelsbanken erbjuder samlingskonton hos Nasdaq Clearing i form av Nasdaq Clearings "End Client Omnibus Account (ECO NET)" och för enskild kundseparering "Individual Segregated Client Account (ICA)".

² En clearingmedlem behöver inte nödvändigtvis vara på obestånd för att vara i default enligt Nasdaq Clearings regelverk. Häri används termen fallera eller fallissemang. En clearingmedlem kan t.ex. fallera när det enligt Nasdaq Clearings bedömning finns en väsentlig risk för att medlemmen kommer att bryta mot regelverket.

³ Enligt EU:s förordning om återhämtning och resolution för CCP:er, (EU) 2021/23. Återhämtningsplanen aktiveras om Nasdaq Clearing skulle få problem att fullgöra sina åtagande i sin ordinarie verksamhet.

Vad är ett säkerhetskrav?

Vid handel med derivat uppstår ett säkerhetskrav (margin) som säkerställer att åtaganden kan uppfyllas. Säkerhetskravet baseras på marknadsvärdet och risknivån i kunders positioner och kan förändras över tid.

När kan säkerhetskrav öka?

Säkerhetskravet kan öka och leda till ett s.k. margin call. Margin call är ett varningsmeddelande från Banken till kund om att kapitalet på ett belånat konto (handel med marginal eller hävstång) har sjunkit under den tillåtna gränsen. Det innebär att kund måste tillföra mer säkerheter eller stänga positioner för att täcka risken. Säkerhetskravet kan öka i exempelvis följande situationer:

- **Marknadsrörelser** som påverkar värdet på dina positioner negativt
- **Ökad volatilitet** i marknaden
- **Förändringar i riskparametrar** från clearingorganisationer
- **Förändringar i din portföljs sammansättning**
- **Företagshändelser** som påverkar underliggande instrument

Bankens dagliga kontroller

Banken följer dagligen upp kunders säkerhetskrav i relation till beviljade limiter. Detta sker genom:

- Daglig genomgång av rapporter över säkerhetskrav och limitutnyttjande
- Löpande simulering av aktuella risknivåer och exponering
- Identifiering av konton där säkerhetskrav närmar sig eller överstiger tilldelad limit

Åtgärder vid överskridet säkerhetskrav

Om kunds säkerhetskrav överstiger den beviljade limiten behöver åtgärder vidtas samma dag. Banken kontaktar då kund via telefon, eller annat lämpligt medium. Detta kan innebära:

- Att kund **tillför ytterligare säkerheter**
- Att kunds **limit justeras efter kreditprövning**
- Att **positioner reduceras eller stängs**, helt eller delvis

Om Banken inte får tillräckliga instruktioner från kund kan Banken, i syfte att begränsa risken, komma att stänga positioner. Detta sker i första hand genom att reducera de positioner som medför högst säkerhetskrav.

När kunds limit är nära att utnyttjas

Om en kunds säkerhetsutnyttjande når en hög nivå (t.ex. 75 % eller mer av beviljad limit) kan Banken kontakta kund, via telefon eller annat lämpligt medium, för dialog kring kunds exponering. Banken rekommenderar även att kund själv följer utvecklingen noggrant.

Specifika situationer

I vissa fall, exempelvis vid s.k. **covered call-strategier**, kan rapporterat säkerhetskrav behöva analyseras mer ingående. Banken använder då avancerade beräkningsverktyg för att säkerställa korrekt riskbedömning.

[Indikativ simulering av säkerhetskrav](#)

Kund har möjlighet, på förfrågan, via kontakt med Banken att få indikativ simulering av säkerhetskrav dels baserat på senaste säkerhetskravet end-of-day samt tre hypotetiska och två historiska stressscenarier.

[Förfall av limit](#)

Beviljade limiter har en giltighetstid. Om kunds limit löper ut och det fortfarande finns ett säkerhetskrav kopplat till kunds innehav, behöver detta hanteras omgående genom förlängning eller reducering av positioner.

[Viktigt att tänka på](#)

- Kund ansvarar för att alltid ha tillräckliga säkerheter för sina positioner
- Bristande täckning kan leda till att Banken reducerar kunds positioner utan dröjsmål
- Snabba marknadsrörelser kan innebära att säkerhetskrav förändras under dagen

[Information om Nasdaq Clearings säkerhetsmodell, margin modell/ margin methodology, hittar du här.](#)

<https://www.nasdaq.com/solutions/nasdaq-clearing-margining-methodology>

B. Clearing av derivatkontrakt för kunders räkning hos Nasdaq Clearing

Nedan beskrivs övergripande hur Handelsbanken hanterar clearing av derivatkontrakt för kunders räkning hos Nasdaq Clearing och de olika risker som finns, inklusive risker med olika parterers fallissemang.

[Handelsbankens clearing](#)

Handelsbanken är medlem på handelsplatsen Nasdaq Nordic, tidigare Stockholmsbörsen, och erbjuder sina kunder clearing av derivatkontrakt som handlas där. Banken erbjuder också clearing av vissa s.k. OTC-derivatkontrakt. Dessa typer av derivatkontrakt clearar banken för sina kunders räkning hos Nasdaq Clearing. Handelsbanken erbjuder såväl separering i form av samlingskonto för flera kunder som enskild kundseparering enligt beskrivningen nedan.

I båda dessa modeller är strukturen att kunden har ett avtal med Handelsbanken som clearingmedlem och Handelsbanken har ett avtal i sin egenskap av clearingmedlem med Nasdaq Clearing. I båda modellerna ställer kunden säkerheter till Handelsbanken som i sin tur ställer säkerheter till Nasdaq Clearing.

[Separering såvitt avser kunders gemensamma samlingskonto](#)

Såvitt avser de kunder som väljer ett gemensamt samlingskonto kommer Handelsbankens samtliga kundrelaterade transaktioner att registreras på ett gemensamt konto hos Nasdaq Clearing. De säkerheter Handelsbanken ställer till Nasdaq Clearing är kollektiva säkerheter som avser samtliga kundtransaktioner som är registrerade på det gemensamma samlingskontot. Dessa transaktioner avräknas mot varandra, nettas, och banken ställer således säkerheter för nettopositionen. Säkerheterna och transaktionerna är separerade från Handelsbankens egna säkerheter och transaktioner till förmån för bankens kunder.

Ytterligare information om skyddsnivån för samlingskonto framgår nedan under avsnittet *Särskilt om risker för kund rörande clearing*.

Priser för gemensamt samlingskonto finns på Handelsbankens hemsida:

<https://www.handelsbanken.se/sv/privat/prislista-for-privatpersoner/prislista-spara/prislista-ovriga-finansiella-tjanster>.

[Enskild kundseparering](#)

Rörande en kund som väljer ett konto med enskild kundseparering kommer den kundens transaktioner att registreras på ett separat konto hos Nasdaq Clearing. De säkerheter Handelsbanken ställt till Nasdaq Clearing är enskilda säkerheter som är separerade för den kunden.

Ytterligare information om skyddsnivån för enskild kundseparering framgår nedan under avsnittet *Särskilt om risker för kund rörande clearing*.

[Prismodell för enskild kundseparering](#)

Handelsbankens standardavgifter för clearing, enskild kundseparering.

Account Opening Fee	20 000 SEK
Nasdaq Fees (Per lot & premium fees)	Payable to Nasdaq without margin to SHB
Risk Fee	1% Margin
Monthly account Fee	10 000 SEK

[Särskilt om risker för kund rörande clearing](#)

[Handelsbankens fallissemang.](#)

En särskild risk för kunden är att Handelsbanken skulle kunna hamna på obestånd eller fallera enligt Nasdaq Clearings regelverk⁴ och inte kunna fullgöra sina förpliktelser enligt clearingavtalet med kunden. Om detta skulle hända skulle Nasdaq Clearing i första hand försöka på eget initiativ eller på kunds begäran att föra över samtliga kontrakt och de säkerheter som Handelsbanken ställt till Nasdaq Clearing för aktuella kundkontakt till en annan clearingmedlem, s.k. porting. För kunder med samlingskonto förutsätter det dock att samtliga kunder ingått avtal om clearing med den andra clearingmedlemmen, så det är mindre sannolikt att det går att genomföra. I de fall porting genomförs är kund skyldig enligt Nasdaq Clearings regelverk att ersätta Nasdaq Clearing och Handelsbanken för skäligen kostnader. Om en överföring inte är möjlig kommer Nasdaq Clearing att stänga alla derivatkontrakt på samlingskontot och vid behov realisera säkerheterna för att täcka betalning eller leveransskyldighet rörande kundkontakten mot Nasdaq Clearing. Varje kund kommer därefter att tillgodoräknas värdet av sina kontrakt (eller vara skyldiga att fullgöra eventuell betalningsskyldighet enligt kontrakten). Nasdaq Clearing överför eventuellt positivt värde av stängda kontrakt och realiserade säkerheter till Handelsbanken för sina kunders räkning (eller Handelsbankens konkursbo om banken är i konkurs). Vid eventuell brist kommer underskottet att fördelas mellan kunderna.

För den kund som har enskild kundseparering krävs inte att andra kunder samtycker för att Nasdaq Clearing ska kunna genomföra porting. Det räcker att berörd kund har eller skaffar en ny clearingmedlem som kan ta emot dennes derivatpositioner och de säkerheter som separerats för kundens räkning. Om en sådan överföring inte är möjlig kommer Nasdaq Clearing att stänga alla derivatkontrakt på kontot och därefter överföra eventuella vinster och säkerheter till berörd kund.

⁴ Se fotnot 2.

Handelsbankens derivatkontrakt och kundernas derivatkontrakt registreras på olika konton och är separerade från varandra, både hos Nasdaq Clearing och i bankens egen kontoföring. Inte i något av fallen ovan kommer det att ske en avräkning mellan Handelsbankens kundkonton hos Nasdaq Clearing och bankens egna konton hos Nasdaq Clearing.

Nasdaq Clearing kan även komma att öka säkerhetskraven och begära in extra säkerheter (framför allt vid fallissemang då banken inte är på obestånd eller redan i konkurs), vilket kan komma att slå igenom mot kund.

[Andra clearingmedlemmars fallissemang⁵.](#)

Det är Handelsbankens bedömning att det inte uppstår några särskilda risker eller kostnader för kunden under Nasdaq Clearings ordinarie process för hantering av andra clearingmedlemmars fallissemang. Handelsbanken har dock enligt sitt clearingavtal mot kund rätt att ta ut bl.a. kostnader som uppkommer i clearingen. Skulle det uppkomma sådana kostnader kan Handelsbanken komma att debitera kund för dessa kostnader.

Rörande risker och kostnader i händelse av att Nasdaq Clearings fallissemang eller recovery se nedan under avsnittet *Nasdaq Clearings Fallissemang*.

[Nasdaq Clearings Fallissemang.](#)

Den främsta risken för en kund om Nasdaq Clearing fallerar är att Nasdaq Clearing inte kan fullgöra sina skyldigheter under de kundkontrakt som Handelsbanken clearar hos Nasdaq Clearing. I Handelsbankens clearingavtal med kund finns det reglerat att Handelsbanken inte behöver fullgöra sina åtagande mot kunden i större utsträckning än Nasdaq Clearing fullgör sina åtagande mot Handelsbanken. Om Nasdaq Clearing inte betalar eller levererar underliggande till Handelsbanken kommer Handelsbanken således inte betala eller leverera mot kund.

Utöver ovannämnda generella risk är den främsta risken för en kund enligt Nasdaq Clearings återhämtningsplan enligt bankens bedömning att Nasdaq Clearing genomför en s.k. partial tear-up. Det innebär att Nasdaq Clearing har rätt att helt eller delvis förtidsstänga derivatkontrakt. Om det skulle hända kommer Nasdaq Clearing att betala ut eventuellt överskott från realiserade kontrakt och säkerheter till Handelsbanken som kommer att fördela detta till berörda kunder. Detta kan medföra extra kostnader för en clearingkund som vill öppna upp nya kontrakt och Nasdaq Clearings värdering kan också skilja sig från den värdering som en enskild clearingkund har för sina derivatkontrakt. Det innebär också att en clearingkund kan komma att realisera en förlust i förtid.

En förtidsstängning av vissa derivatkontrakt görs för att Nasdaq Clearing ska få en balanserad neutral riskeponering rörande de derivatkontrakt som clearas av Nasdaq Clearing.

Om de åtgärder som Nasdaq Clearing vidtar eller avser att vidta inte är tillräckliga kan resolutionsmyndigheten ta över ansvaret för verksamheten. Resolutionsmyndigheten har ett omfattande mandat att omstrukturera verksamheten för att ett clearinghus och central motpart som Nasdaq Clearing ska överleva och bl.a. minska återverkningarna för clearingmedlemmar och deras kunder - och samhället i stort.

De åtgärder som innebär de största riskerna för en clearingkund är enligt Handelsbankens bedömning följande. Förutom att resolutionsmyndigheten har rätt att förtidsstänga enskilda derivatkontrakt helt eller delvis kan myndigheten också ändra villkoren för ett derivatkontrakt. Om kontrakt stängs kommer ett eventuellt överskott och ställda säkerheter att hanteras enligt ovan.

⁵ Härvid avses andra clearingmedlemmar än Handelsbanken.

Myndigheten kan även sätta ned, helt eller delvis, återbetalning av överskjutande marginalsäkerheter (för redan ställda säkerheter) samt begära in ytterligare säkerheter. Man kan även skjuta upp betalningar eller leveranser (av underliggande) i förhållande till derivatkontrakt. Myndigheten kan också skjuta på möjligheten att stänga kontrakt (enligt kontraktsvillkoren eller pga. av fallissemang). Man har även rätt att öka riskvärdeavdraget på ställda säkerheter, ökad haircut. Det kan medföra att ytterligare säkerheter ska ställas eller att ett tidigare säkerhetsöverskott inte betalas ut.

Tillämplig rätt

I händelse av Nasdaq Clearings konkurs kommer Nasdaq Clearings konkurs sannolikt hanteras enligt svensk rätt. Enligt svensk rätt är säkerheter som ställts till Nasdaq Clearing i form av värdepapper skyddade och utgör inte en del av Nasdaq Clearings konkursbo. Om säkerheter har ställts i form av kontanta medel ingår dessa i Nasdaq Clearings konkursbo och säkerhetsställaren (t.ex. Handelsbanken och i förlängningen bankens clearingkunder) kommer endast att ha en oprioriterad fordran.

Ytterligare information

För ytterligare information om Nasdaq Clearings hantering av en medlems fallissemang, se:

<https://www.nasdaq.com/solutions/nasdaq-clearing-default-management> och
<https://www.nasdaq.com/solutions/nasdaq-clearing-default-management#center>.

För ytterligare information om Nasdaq Clearings hantering av sin egen återhämtningsprocess, se:

<https://www.nasdaq.com/docs/2024/10/10/Recovery%20Plan%20Summary%202024.pdf>.

C. Information om kostnader och avgifter

Information om kostnader och avgifter vid handel i derivatinstrument via Nasdaq hittar man via nedanstående länk.

<https://www.handelsbanken.se/sv/om-oss/juridiska-dokument/prislistor-privat/prislista-spara/prislista-ovriga-finansiella-tjanster>

D. Ansvarsbegränsning

Det här dokumentet är sammanställt i informationssyfte mot bakgrund av kraven i EMIR och förordningen om centrala motparters återhämtning och resolution⁶ i enlighet med hur Handelsbanken uppfattar relevant lagstiftning, Nasdaq Clearings regelverk och den information som finns tillgänglig rörande Nasdaq Clearings återhämtningsplan. Dokumentet är inte civilrättsligt eller konkursrättsligt bindande och är sammanställt på "reasonable effort basis".

⁶ Se fotnot 3.